

PUHEEKSIOTON TYOKALUT

LAHTI, 17.3.2015

**TIINA SAVOLA, HELSINGIN YLIOPISTON
KOULUTUS- JA KEHITTÄMISKESKUS PALMENIA**

HELSINGIN YLIOPISTO

OTA VÄKIVALTA PUHEEKSI – KYSY KAIKILTA

- Mitä puhumattomuus viestii ihmiselle?
- Miten väkivallasta tulee puhua? Mitä käsitteitä käytät - miten sanoitat puhettasi?
- Mitä vaikutuksia puhumisella/kysymisellä on?
- Miksi on tärkeää kysyä kaikilta ihmisiltä väkivallasta?

LOMAKKEET LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN KIRJAAMISEEN

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos www.thl.fi
- [Etusivu](#) -> [Aiheet](#) -> [Lapset, nuoret ja perheet](#) -> [Työn tueksi](#) -> [Lomakkeet](#) -> Lomakkeet lähisuhde- ja perheväkivallan kirjaamiseen

LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN SYSTEMAATTINEN KARTOITTAMINEN - RUTINI KSI TOIMINNAKSI!

- Taustalla THL:n suositus lähisuhdeväkivallan systemaattisesta kartoituksesta ja lomakkeen käytöstä osana yhtä työvälaineistä
- Suositellaan käytettäväksi
  - kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluissa
  - osana jokaisen asiakkaan perustilanteen kartoittamista.

HELSINGIN YLIOPISTO

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake (1)

Asiakkaan/potilaan nimi: _____ (Hetu: _____ - _____)

Toiminta-/hoitoyksikkö: _____

Työntekijä: _____

Päivämäärä: _____

Suodattokysymykset

1 Onko Sinuun kohdistunut lähisuhteissasi* jossakin elämänsä vaiheissa fyysisiä, henkisiä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?

Kyllä Ei

2 Vaikuttaako kokemasi väkivalta edelleen terveyteesi, hyvinvointisi tai elämäntilanteesi?

Kyllä Ei

3 Onko lähisuhteissasi tällä hetkellä fyysisiä, henkisiä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?

Kyllä Ei

Jos kysymyksiin 2 tai 3 on vastattu KYLLÄ, kysy seuraavat kartoituskysymykset:

Kartoituskysymykset

1 Millaista lähisuhdeväkivaltaa olet kokenut?

fyysisiä väkivaltaa (esim. tönkinen, lyöminen, potkiminen, tukistaminen, pään hakkaaminen, raapiminen, repiminen, ravistelu, ampuma- tai teräaseen käyttö, fyysisellä väkivallalla uhkailu)

henkistä väkivaltaa (esim. alistaminen, arvostelu, nimittely, halveksunta, kontrollointi, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittaminen, voimakkas mustasukkaisuus, eristäminen, tavaroiden hajottaminen, kotieläinten vahingoittaminen tai jollakin näistä tai esimerkiksi itsemurhalla uhkaaminen)

seksuaalista väkivaltaa (esim. raiskaus, raiskauksen yritys tai seksuaalisen kanssakäymisen eri muotoihin painostaminen tai seksin pakottaminen, seksuaalisella väkivallalla uhkailu, seksuaalinen halventaminen, pornografaan pakottaminen, ehkäisyn käytön kieltäminen, aborttiin pakottaminen, seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen)

kaltoinkohtelua tai laininlyöntiä (esim. lapsen, vanhuksen tai vammaisen jättäminen vaille hoitoa, apua tai huolenpitoa tilanteissa, joissa hän on ollut niistä riippuvainen, toisen ihmisen vahingoittaminen lääkkeillä, päihtellä, kemikaaleilla tai luotimella)

taloudellista väkivaltaa (esim. itsenäisen rahankäytön estäminen, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estäminen tai pakottaminen omien rahojen antamiseen toisen käyttöön, taloudellisella väkivallalla uhkailu tai kiristäminen)

kulttuurista tai uskonnollista väkivaltaa (esim. uskonnolliseen vakaumuksen pakottaminen, väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, kuten ns. kunniaväkivalta, uskontoon liittyvillä asioidella uhkailu)

2 Milloin olet viimeksi ollut kuvaillemasi lähisuhdeväkivallan kohteena?

vuorokauden viikon kuukauden vuoden sisällä joskus aiemmin

3 Kuinka usein olet joutunut lähisuhdeväkivallan kohteeksi?

vain kerran useita kertoja toistuvasti jatkuvasti

4 Kuka tai ketkä ovat olleet väkivaltaisiksi Sinua kohtaan?

5 Tämä kysymys kysytään vain, jos lähisuhdeväkivaltaa on tällä hetkellä.

Onko perheessäsi alaikäisiä lapsia, jotka ovat altistuneet väkivallalle?

Kyllä Ei

6 Tämä kysymys kysytään vain, jos asiakas/potilas on raskaana.

Onko puolisisi kohdistanut Sinuun väkivaltaa raskauden aikana?

Kyllä Ei

* Lähisuhteella tarkoitetaan asiakkaan/potilaan perhe-, sukulaissu- tai seurustelusuhteita tai muita näihin rinnastettavia riippuvuusuhteita tai erityisen läheisiä ja tunnettuja ihmisiä.

MITÄ ETUA ON KARTOITTA VÄKIVALTA LOMAKKEELLA

- Lomake auttaa tunnistamaan väkivaltaa silloinkin, kun merkit eivät ole selvästi nähtävillä eikä asiakas itse osaa pyytää apua.

(THL, Ewalds, Piispa, Siukola 12.5.2014)

HELSINGIN YLIOPISTO

LOMAKKEELLA KARTOITTAMISEN ETUJA

- Kokonaisvaltainen keskustelu: tuki ja hoito
- Uhrin turvallisuus, tiedon jakaminen (yleisyys ja palvelut)
- Rutiini toimenpide, oma asiantuntemus kehittyy, kaikki asiakkaat saavat tasapuolista kohtelua.

(THL, Ewalds, Piispa, Siukola 12.5.2014)

HELSINGIN YLIOPISTO

LOMAKKEEN KÄYTTÖKOKEMUKSIA RUTIINIKSI –HANKKEESSA 2013

- *”Tapahtui luontevasti kuin kysyttäessä muitakin asioita, tehdään rutiinisti kaikille. ”*
- *”...lomake on hyvä koska silloin voin/muistaa kattavammin puhua asiasta. ”*

LOMAKE

- JAKAUTUU
- suodatinkysymyksiin
- kartoituskysymyksiin
- arviointikysymyksiin ja
- toimenpiteisiin

HELSINGIN YLIOPISTO

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS Lähisuodattavien suodatin- ja kartoituslomake (1)

Asiakkaan/potilaan nimi: _____ (Hetu: _____ - _____)
Toiminta-/hoitoyksikkö: _____
Työntekijä: _____
Päivämäärä: _____

Suodatinkysymykset

1 Onko Sinun kohdistunut lähisuhteeseen* jossakin elämänsaiheessa fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtauksia?
Kyllä Ei

2 Väkivaltaa kokemasi väkivalta edeltäen terveytesi, hyvinvointisi tai elämäntilinteesi?
Kyllä Ei

3 Onko lähisuhteessasi tällä hetkellä fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtauksia?
Kyllä Ei

Jos kysymyksiin 2 tai 3 on vastattu KYLLÄ, kysy seuraavat kartoituskysymykset:

Kartoituskysymykset

1 Millaista lähisuodattavalla olet kokenu? fyysistä väkivaltaa (esim. tönnöttäminen, lyöminen, potkiminen, tukistaminen, pään hakaaminen, raapiminen, repiminen, ravistelu, ampuminen tai tekosien käyttö; tyypillisiä väkivallalla ohjailu); henkistä väkivaltaa (esim. alistaminen, aneustelu, nimittely, hävetsyminen, kontrollointi, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittaminen, voimaksi nostaminen, eristäminen, tavaroitten hajoittaminen, kohtelaitten vahingontaminen tai jollakin näistä tai esimerkiksi nimenhalla uhkaaminen); seksuaalista väkivaltaa (esim. raiskaus, raiskauksen yritys tai seksuaalisen kanssakäymisen eri muotoihin painostaminen tai seksin pakottaminen, seksuaalisella väkivallalla uhkailu, seksuaalinen hävetsyminen, pornografian pakottaminen, ehkäisyväkivallalla uhkaaminen, abortin pakottaminen, seksuaalisen ihmiskäytännöiden soveltaminen); kaltoinkohtaus tai lämmitysoireita (esim. lapsen, vanhuksen tai vammaisen jättäminen väliin, apua tai huolehtijoita tilanteesta, jossa hän on ollut niistä riippuvainen, toisen ihmisen vahingontaminen lääkeillä, päihteillä, kemikaaleilla tai luontimilla); taloudellista väkivaltaa (esim. ihmisen rahankäytön estäminen, taloudelliseen pääkäyttöön osallistuminen estäminen tai päättämisen omien rahojen antamiseen toisen); kulttuurista tai uskonnollista väkivaltaa (esim. usk. käyttö uskontoa tai kulttuurin viittauksilla, kate).

2 Milloin olet viimeksi ollut kvalifianssi lähisuodattavien vuorokauden viikon kuukauden

3 Kuinka usein olet joutunut lähisuodattavien hal vain kerran useita kertoja toist.

4 Kuka tai ketkä ovat olleet väkivallasta Sinua kohti

5 Tämä kysymys koskee vain, jos lähisuodattavalla Onko perheesiä alaikäisiä lapsia, jotka ovat alttiit
Kyllä Ei

6 Tämä kysymys koskee vain, jos asiakas/potilas on Onko puolisoasi kohdistanut Sinun väkivaltaa rask
Kyllä Ei

* Lähisuodattavien väkivaltaa on asiakkaan/potilaan perhe, sukulaisiin ja pituisia ihmisiin.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS Lähisuodattavien väkivallakomusten vaikutusten ja avun /hoidon tarpeen arviointi (2)

Asiakkaan/potilaan oma arviointi (0 = ei vaikutusta, 5 = suuri vaikutus)

Miten arvioisit kokemasi lähisuodattavien vaikutuksia tämänhetkiseen terveyteesi asteikolla 0-5?
Arvio _____

Miten arvioisit kokemasi lähisuodattavien vaikutuksia tämänhetkiseen hyvinvointiisi asteikolla 0-5?
Arvio _____

Miten arvioisit kokemasi lähisuodattavien vaikutuksia tämänhetkiseen turvallisuuteesi asteikolla 0-5?
Arvio _____

Millaista apua toivoisit tilanteeseesi?
_____

Työntekijän arviointi

Arvio asiakkaan/potilaan terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä riskejä. Mikäli arvioit, että joku riskistä on merkittävä, käy läpi hien kantaan huolella läpi, millainen terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävien toimenpiteisiin tulisi ryhtyä.

Sinun tulee aina ryhtyä toimenpiteisiin seuraavissa tilanteissa:

- 1 jos asiakas/potilas on kertonut, että häneen kohdistuu tällä hetkellä lähisuhteessaan väkivaltaa
- 2 jos asiakkaan/potilaan jossakin muussa elämänsaiheessa koetaan lähisuodattavien terveyt- ja hyvinvointivaikutuksia ovat arvioinnin perusteella vakavia tai
- 3 jos arviointi toimenpiteiden olevan tarpeellisia mistä tahansa asiakkaan/potilaan tämänhetkiseen terveyteen, hyvinvointiin tai turvallisuuteen liittyvistä upeista tai huoleista, joka Sinulle herää hänen kertomustaan väkivallasta.

Arvioinnin perusteella ryhdytään seuraaviin toimenpiteisiin:

Käytetään ensiinen turvallisuusriskin arviointilomake seuraavissa tapauksissa:

si jos asiakas/potilaalla on nykyisessä lähisuhteessaan väkivaltaa ja jos hänen oma arviointinsa turvallisuusvaikutuksista on vähintään 3

si jos asiakkaalla/potilaalla on nykyisessä lähisuhteessaan väkivaltaa ja jos hän on raskaana.

laaditaan turvasuunnitelma

järjestetään asiakkaalle/potilaalle turvakotipaikka

otetaan yhteyttä asiakkaan/potilaan kotikunnan sosiaalipalveluyksikön tai hätäkeskuksen

tehdään lastensuojelumuutos (tehdään AINA, jos kartoituskysymykseen nro 5 vastataan KYLLÄ)

tehdään ennakkoinnen lastensuojelumuutos, jos asiakas/potilas on raskaana ja häneen kohdistuu tällä hetkellä väkivaltaa

välitetään asiakkaan/potilaan tiedot MARAK-yhteyshenkilölle*, kun riski väkivallan uusiutumista on kohonnut

jätetään lähisuodattavien väkivallakomusten käsitteilyä osana asiakastyöntekijä/hoitoa

ohjataan asiakas/potilas lääkärille/iltiyöpölkinkikalle

otetaan yhteyttä tai ohjataan asiakas/potilas päiyytystiimin kriisipalveluihin

ohjataan asiakas/potilas ottamaan yhteyttä poliisiin tai Rikosuhripäivystykseen, tekemään rikosilmoitus ja/tai hakemaan lähesymiskieltoa tai pyydetään poliisin konsultointia tai tehdään rikosilmoitus asiakkaan/potilaan suostumalla

otetaan yhteyttä tai ohjataan asiakas/potilas yksikön sosiaaliryhteyshenkilölle (esim. terveydenhuollossa tai poliisilaitoksella) kotikunnan palvelujen käyttämättä varten

jatkotoimenpiteitä ei tarvita (esim. asiakas/potilas on jo avun piirissä, kuten perhepuolueita, terapia, mielenterveysohjelmia, kunnallisen sosiaalityö)

* MARAK-menetelmä on tällä hetkellä käytössä seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki, Espoo, Järvenpää, Lappeenranta, Oulu, Pajala, Rovaniemi, Tampere ja Vaasa.

LÄHISUHDE- JA PERHEVAKIVALLASTA KYSYMISEN PERUSTELUITA

Puheeksi ottamista perustellaan hyvinvoinnilla ja turvallisuudella

- *”On tärkeää, että koti on kaikille turvallinen paikka. Parisuhde/koti on kasvualusta lapselle. Väkivalta vaikuttaa kaikkien perheenjäsenten terveyteen ja hyvinvointiin.”*

Väkivalta on rikos ja tilanteeseen on mahdollista saada apua

- *”Väkivalta on aina rikos ja siitä on tietynlainen ilmoitusvelvollisuus. Neuvola on paikka, jossa myös siitä voi puhua luottamuksella ja neuvola antaa tukea ja apua myös tällaisissa asioissa. Kerron auttamiskeinoista. Väkivaltaa ei tarvitse hyväksyä missään muodossa.”*

Lähisuhde- ja perheväkivallan puheeksi ottaminen on osa käytäntöä

- *”(Kysyminen) kuuluu työhöni.”*

(RutiiNiksi, lomakkeen käyttökokemukset 2013.)

HELSINGIN YLIOPISTO

PERUSTELISITKO SINÄ KYSYMISEN ERI TAVOIN MIEHELLE KUIN NAISELLE?

- Puheeksi ottamisen tilanteessa perustelut saattavat vaihdella asiakkaan mukaisesti
  - *”Oikeastaan perustelut saattoivat vaihdella vain ihmisten välillä. Yhdessä tapauksessa kävin kysymykset ja kartoituksen ja jatkot ensin läpi ja vasta sitten kerroin hankkeesta.”*
  - *”Mielestäni sama perustelu käy molemmille sukupuolille.”*

(RutiiNiksi, lomakkeen käyttökokemukset 2013.)

HELSINGIN YLIOPISTO

”Ei tarvinnut oikeastaan perustella, sillä suhtautuminen oli positiivista.”

➤ vrt. esim. tutkimukset Bacchus ym. 2002; Perttu 2004 -> naiset suhtautuvat myönteisesti väkivallasta kysymiseen

HELSINGIN YLIOPISTO

KYSY JA KUUNTELE!

**Henkilötiedot täytetään
toimintayksikössä soveltuvin
osin.**

Asiakkaan/potilaan nimi: _____ (Hetu: _____ - _____)

Toiminta-/hoitoyksikkö: _____

Työntekijä: _____

Päivämäärä: _____

**Mikäli ihminen vastaa KYLLÄ
suodatinkysymyksiin 2 tai 3,
tee hänelle
kartoituskysymykset
lomakkeen mukaisesti.**

Suodatinkysymykset

1 Onko Sinuun kohdistunut lähisuhteissasi* jossakin elämänvaiheessa fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?

Kyllä Ei

2 Vaikuttaako kokemasi väkivalta edelleen terveyteesi, hyvinvointiisi tai elämänhallintaasi?

Kyllä Ei

3 Onko lähisuhteissasi tällä hetkellä fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?

Kyllä Ei

Jos kysymyksiin 2 tai 3 on vastattu KYLLÄ, kysy seuraavat kartoituskysymykset:

1 Millaista lähisuhdeväkivaltaa olet kokenut?

- fyysistä väkivaltaa** (esim. töniminen, lyöminen, potkiminen, tukistaminen, pään hakkaaminen, raapiminen, repiminen, ravistelu, ampuma- tai teräaseen käyttö, fyysisellä väkivallalla uhkailu)
- henkistä väkivaltaa** (esim. alistaminen, arvostelu, nimittely, halveksunta, kontrollointi, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittaminen, voimakas mustasukkaisuus, eristäminen, tavaroiden hajottaminen, kotieläinten vahingoittaminen tai jollakin näistä tai esimerkiksi itsemurhalla uhkaaminen)
- seksuaalista väkivaltaa** (esim. raiskaus, raiskauksen yritys tai seksuaalisen kanssakäymisen eri muotoihin painostaminen tai seksiin pakottaminen, seksuaalisella väkivallalla uhkailu, seksuaalinen halventaminen, pornografiaan pakottaminen, ehkäisyn käytön kieltäminen, aborttiin pakottaminen, seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen)
- kaltointohtelua tai laiminlyöntiä** (esim. lapsen, vanhuksen tai vammaisen jättäminen vaille hoitoa, apua tai huolenpitoa tilanteissa, joissa hän on ollut niistä riippuvainen, toisen ihmisen vahingoittaminen lääkkeillä, päihteillä, kemikaaleilla tai liuottimilla)
- taloudellista väkivaltaa** (esim. itsenäisen rahankäytön estäminen, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estäminen tai pakottaminen omien rahojen antamiseen toisen käyttöön, taloudellisella väkivallalla uhkailu tai kiristäminen)
- kulttuurista tai uskonnollista väkivaltaa** (esim. uskonnolliseen vakaumukseen pakottaminen, väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, kuten ns. kunniaväkivalta, uskontoon liittyvillä asioilla uhkailu)

2 Milloin olet viimeksi ollut kuvailemasi lähisuhdeväkivallan kohteena?

vuorokauden viikon kuukauden vuoden sisällä joskus aiemmin

3 Kuinka usein olet joutunut lähisuhdeväkivallan kohteeksi?

vain kerran useita kertoja toistuvasti jatkuvasti

4 Kuka tai ketkä ovat olleet väkivaltaisia Sinua kohtaan?

---

5 Tämä kysymys kysytään vain, jos lähisuhdeväkivaltaa on tällä hetkellä.

Onko perheessäsi alaikäisiä lapsia, jotka ovat altistuneet väkivallalle?

Kyllä Ei

6 Tämä kysymys kysytään vain, jos asiakas/potilas on raskaana.

Onko puoliso kohdistanut Sinuun väkivaltaa raskauden aikana?

Kyllä Ei

Kartoituksen jälkeen
tehdään alustava
avun/hoidon tarpeen
arviointi

Asiakkaan/potilaan oma arviointi (0 = ei vaikutusta, 5 = suuri vaikutus)

Miten arvioisit kokemasi lähisuhdeväkivallan vaikutuksia tämänhetkiseen terveyteesi asteikolla 0–5?

Arvio _____

Miten arvioisit kokemasi lähisuhdeväkivallan vaikutuksia tämänhetkiseen hyvinvointiisi asteikolla 0–5?

Arvio _____

Miten arvioisit kokemasi lähisuhdeväkivallan vaikutuksia tämänhetkiseen turvallisuuteesi asteikolla 0–5?

Arvio _____

Millaista apua toivoisit tilanteeseesi?

Pohdi aluksi itse,
miten erottelet
hyvinvoinnin ja
terveyden – miten
sinä ymmärrät nuo
käsitteet?

Arvioinnin
perusteella
ryhdytään
toimenpiteisiin.

Työntekijän arviointi

Arvioi asiakkaan/potilaan terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvää riskiä. Mikäli arvioit, että joku riskeistä on merkittävä, käy hänen kanssaan huolella läpi, millaisiin terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimenpiteisiin tulisi ryhtyä.

Sinun tulee aina ryhtyä toimenpiteisiin seuraavissa tilanteissa:

- 1 jos asiakas/potilas on kertonut, että häneen kohdistuu tällä hetkellä lähisuhteissaan väkivaltaa
- 2 jos asiakkaan/potilaan jossakin muussa elämänvaiheessa koetun lähisuhdeväkivallan terveys- ja hyvinvointivaikutukset ovat arviointisi perusteella selkeitä TAI
- 3 jos arvioit toimenpiteiden olevan tarpeellisia mistä tahansa asiakkaan/potilaan tämänhetkiseen terveyteen, hyvinvointiin tai turvallisuuteen liittyvästä syystä tai huolesta, joka Sinulle herää hänen kertomastaan väkivallasta.

Arvioinnin perusteella ryhdytään seuraaviin toimenpiteisiin:

täytetään erillinen turvallisuusriskin arviointilomake seuraavissa tapauksissa:

- a) jos asiakkaalla/potilaalla on nykyisessä lähisuhteessaan väkivaltaa JA jos hänen oma arviointinsa turvallisuusvaikutuksista on vähintään 3
- b) jos asiakkaalla/potilaalla on nykyisessä lähisuhteessaan väkivaltaa JA jos hän on raskaana.
- laaditaan turvasuunnitelma
- järjestetään asiakkaalle/potilaalle turvakotipaikka
- otetaan yhteys asiakkaan/potilaan kotikunnan sosiaalipäivystykseen tai hätäkeskukseen
- tehdään lastensuojeluilmoitus (tehdään AINA, jos kartoituskysymykseen nro 5 vastataan KYLLÄ)
- tehdään ennakkollinen lastensuojeluilmoitus, jos asiakas/potilas on raskaana ja häneen kohdistuu tällä hetkellä väkivaltaa
- välitetään asiakkaan/potilaan tiedot MARAK-yhteyshenkilölle*, kun riski väkivallan uusiutumisesta on kohonnut
- jatketaan lähisuhdeväkivaltakokemusten käsittelyä osana asiakastyöskentelyä/hoitoa
- ohjataan asiakas/potilas lääkärille/äitiyspoliklinikalle
- otetaan yhteys tai ohjataan asiakas/potilas päivystäviin kriisipalveluihin
- ohjataan asiakas/potilas ottamaan yhteys poliisiin tai Rikosuhripäivystykseen, tekemään rikosilmoitus ja/tai hakemaan lähestymiskieltoa tai pyydetään poliisin konsultaatio tai tehdään rikosilmoitus asiakkaan/potilaan suostumuksella
- otetaan yhteys tai ohjataan asiakas/potilas yksikön sosiaalityöntekijälle (esim. terveydenhuollossa tai poliisilaitoksella) kotikunnan palvelujen kartoittamista varten
- jatkotoimenpiteitä ei tarvita (esim. asiakas/potilas on jo avun piirissä, kuten perheneuvola, terapia, mielenterveystoimisto, kunnallinen sosiaalityö)

TIEDÄ JA TOIMI!

- Varmista turvallisuus
- Akuutit toimenpiteet
- Jatkotoimenpiteet

*) MARAK-menetelmä on tällä hetkellä käytössä seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki Itäkeskus, Joensuu, Jyväskylä, Lappeenranta, Oulu, Päijät-Häme, Vaasa ja Vantaa.

TIETOJEN KIRJAAMINEN

- Dokumentoi lomakkeen kartoituksen tulos ja tehdyt toimenpiteet sekä säilytä lomake yksikkösi käytäntöjen ja ohjeistuksen mukaisesti
- Asiakas voi tarvita aineistoa myöhemmin esimerkiksi
  - rikosprosessia tai
  - lapsen aseman turvaamista varten.

(THL, Ewalds, Piispa, Siukola 12.5.2014)

HELSINGIN YLIOPISTO

LÄHISUHDE- JA PERHEVAKIVALTAAN PUUTTUMINEN

- Kysy kaikilta
- Kuuntele ja anna tietoa
- Akuutit toimenpiteet
  - Turvallisuusriski?
  - Lääkäri?
  - Lastensuojeluilmoitus?
  - Rikosilmoitus?
  - Uusi aika?
- Jatkotoimenpiteet

(THL, Ewalds, Piispa, Siukola 12.5.2014)

HELSINGIN YLIOPISTO

Uhrin nimi:

Päivä:

Tunnistenumero:

Selitä asiakkaalle, että nämä kysymykset esitetään asiakkaan oman turvallisuuden vuoksi ja hänen suojelemisekseen. Merkitse x:lla, kun kysytty asia täyttyy. Käytä lomakkeella olevaa kommenttitilaa tarvittaessa, esim. jos tieto on peräisin jostain muualta kuin uhrilta.	Kyllä	Ei	Ei tietoa	Kommentteja
1. Onko käsiteltävästä väkivaltatapauksesta aiheutunut vammoja? (Mitä vammoja? Onko ensimmäinen kerta, kun tuli vammoja?)	☐	☐	☐	
2. Oletko erittäin peloissasi?	☐	☐	☐	
3. Mitä pelkää? Pelkäätkö uusia vammoja tai väkivaltaa? Kerro, mitä luulet (väkivallan tekijän/tekijöiden nimi...) tekävän ja kenelle (mukaan lukien lapset)	☐	☐	☐	
4. Tunnetko olevasi eristyksissä perheestä/ystävistä, esim. yrittääkö (väkivallan tekijän/tekijöiden nimi ...) estää sinua tapaamasta ystäviäsi/perhettäsi/lääkäreitä tai muita?	☐	☐	☐	
5. Oletko masentunut tai onko sinulla itsetuhoisia ajatuksia?	☐	☐	☐	
6. Oletko eronnut tai yrittänyt muuttaa erilleen (väkivallan tekijästä/tekijöistä) viimeisen vuoden aikana?	☐	☐	☐	
7. Onko teillä kiistaa yhteydenpidosta lapsiin?	☐	☐	☐	
8. Lähettääkö (...) jatkuvasti tekstiviestejä tai soittaa sinulle, ottaa yhteyttä sinuun tai seuraa, vainoaa tai ahdistelee sinua? (Kerro tarkemmin mitä ja uskotko, että hän tekee näin pelotellakseen tahallaan? Mieti, missä yhteyksissä ja millaista käyttäytyminen on)	☐	☐	☐	
9. Oletko raskaana tai oletko saanut lapsen lähiaikoina (viimeisten 18 kuukauden aikana)?	☐	☐	☐	
10. Tapahtuuko pahoinpitelyä useammin kuin aikaisemmin?	☐	☐	☐	
11. Onko väkivalta pahentumassa?	☐	☐	☐	
12. Yrittääkö (...) kontrolloida kaikkea mitä teet ja/tai onko hän erittäin mustasukkainen? (Ihmissuhteista, ketä tapaat; "kytätäänkö" sinua kotona ja määrääkö hän esimerkiksi mitä vaatteita sinun tulee pukea. Ota huomioon kunniaan liittyvä väkivalta ja täsmennä käyttäytyminen.)	☐	☐	☐	

13. Onko (...) koskaan käyttänyt asetta tai muita esineitä vahingoittaakseen sinua?	☐	☐	☐	
14. Onko (...) koskaan uhannut tappaa sinut tai jonkun muun (niin että uskot sen olevan totta)? Sinut ☐ Lapsen ☐ Jonkun muun ☐	☐	☐	☐	
15. Onko (...)koskaan yrittänyt kuristaa/tukahduttaa tai hukuttaa sinut?	☐	☐	☐	
16. Sanooko tai tekeekö (...) sellaisia seksuaalisväritteisiä asioita, jotka tuntuvat sinusta pahoilta tai jotka satuttavat sinua tai jotain toista fyysisesti? (Jos jotain muuta henkilöä, ketä?)	☐	☐	☐	
17. Onko kukaan toinen henkilö uhkaillut sinua tai pelkäätkö jotain toista henkilöä? (Jos kyllä, tarkenna kuka ja miksi? Ota huomioon laajennettu perhepiiri, jos kyse kunniaan liittyvästä väkivallasta.)	☐	☐	☐	
18. Tiedätkö, onko (...) satuttanut ketään toista? (Tarkenna ketä, mukaan lukien lapset, sisarukset tai vanhemmat sukulaiset. Pidä mielessäsi kunniaan liittyvä väkivalta.) Lapsia ☐ Muita perheen jäseniä ☐ Ex-puolisoa ☐ Muita, ketä ☐	☐	☐	☐	
19. Onko (...) koskaan kohdistanut väkivaltaa eläimiin tai perheen lemmikkieläimeen?	☐	☐	☐	
20. Onko taloudellisia seikkoja, joita pitäisi ottaa huomioon? Esimerkiksi, oletko taloudellisesti riippuvainen (...), oletko sinä tai onko hän menettänyt äskettäin työpaikan tai onko muita taloudellisia ongelmia?	☐	☐	☐	
21. Onko (...) ollut viimeisen vuoden aikana lääkkeiden, huumeiden, alkoholin tai mielenterveyden kanssa ongelmia, jotka haittaavat normaalia elämää? (Jos kyllä, tarkenna mitä?) Huumeet/lääkkeet ☐ Alkoholi ☐ Mielenterveys ☐	☐	☐	☐	
22. Onko (...) koskaan uhannut tehdä tai yrittänyt itsemurhaa?	☐	☐	☐	
23. Onko (...) koskaan rikkonut lähestymiskieltoa, matkustuskieltoa, valvotun koevapauden ehtoja tai lasten tapaamisesta määrättyä sopimusta? (Voi olla tarpeen arvioida myös, miten nämä ovat toteutuneet pahoinpitelijän ex-kumppanin suhteen.) Lähestymiskielto ☐ Matkustuskielto ☐ Valvottu koevapaus ☐ Lasten tapaamissopimus ☐ Muita ☐	☐	☐	☐	
24. Tiedätkö, onko (...) ollut koskaan ongelmia poliisin kanssa tai onko hänellä rikoshistoriaa? (Jos kyllä, kerro tarkemmin). Parisuhdeväkivalta ☐ Seksuaalinen väkivalta ☐ Muu väkivalta ☐ Muu ☐	☐	☐	☐	
Kyllä vastaukset yhteensä				

Ammattilaisen harkittavaksi: Onko muuta asiaan liittyvää tietoa (uhrilta saatua tai ammatillista), joka voi lisätä väkivallan riskiä? Mieti uhrin tilannetta, esimerkiksi fyysisen toimintakyvyn, päihteiden väärinkäytön, mielenterveyden, kulttuuristen tai kielellisten kieli esteiden ja "kunniaan" perustuvien käytäntöjen ja vähättelyn kannalta. Onko uhri valmis sitoutumaan työskentelyyn?

Mitkä ovat uhrin ensisijaisimmat tarpeet hänen turvallisuuden parantamiseksi ja mitä apua uhri itse toivoo?

Pohdi pahoinpitelijän ammattia / harrastuksia – mahdollistavatko ne esim. aseisiin käsiksi pääsyn?

1. Onko perusteltua viedä tämä tapaus MARAK:iin? Kyllä Ei

(kts.alla MARAK:n ohjaamisen kriteerit)

- Ammattilaisen arvio tilanteesta, oletko vakavasti huolissasi?
- 14 tai enemmän kyllä-vastauksia
- Poliisin tietoon tulleet perheväkivalta- kotihälytystehtävät viimeisen 12 kk aikana (3 kpl tai enemmän)

2. Arvioi kohdistuuko perheen lapseen riskiä?

- **Kyllä** , onko lastensuojeluilmoitus tehty (LsL 25§)? **Kyllä** **Ei**
- **Ei** / **Ei lapsia**

3. Täytä tarvittavat suostumuslomakkeet ja toimita ne MARAK- yhteyshenkilölle

Nimi ja ammattinimike:

Virasto/ osasto:

Paikkakunta:

Puhelinnumero/ sähköpostiosoite:

Allekirjoitus ja päivämäärä:

Turvasuunnitelma auttaa Sinua ja lapsiasi ennakoimaan väkivaltatilanteita, vahvistamaan hallinnan tunnetta väkivaltatilanteissa sekä vähentämään ja lieventämään väkivallan seurauksia. Käy turvasuunnitelma läpi työntekijän tai luotetun ystävän kanssa, ja säilytä suunnitelma sellaisessa paikassa, josta väkivallantekijä ei sitä löydä.

1 Jos minun ja lapsieni ei ole turvallista olla kotona/mennä kotiin, voin mennä:

---

2 Merkkejä, joista voin ennakoida tekijän ryhtyvän väkivaltaiseksi (esim. alkoholinkäyttö, kiihtynyt hengitys, ihon väri, sormien puristaminen nyrkkiin):

---

3 Kuinka pääsen lähtemään kotoa (esim. voinko lähteä viemään roskapussin, ulkoiluttamaan koiran, käymään kaupassa)? Kehitä joku rutiini, jonka takia käyt pikaisesti ulkona ja käytä sitä väkivaltatilanteessa poistuaaksesi kotoa.

---

4 Poistumisreittejä ulos kodistani:

---

5 Voin kertoa väkivallasta seuraaville henkilöille ja sopia heidän kanssaan poliisin kutsumisesta, jos he kuulevat asunnostani epäilyttävää melua:

Voin käyttää (esim. sana, merkkisoitto) _____
koodina lapsilleni tai ystävilleni, jotta he voivat kutsua apua.

6 Jos väkivallan tekijä ei asu kanssani, voin varmistaa turvallisuuteni (esim. vaihtamalla lukot, hankkimalla hälytysjärjestelmän, asentamalla ulkovalot, murtosuojaamalla ovet):

---

7 Kerron lapsiani hoitaville ihmisille niiden henkilöiden nimet, joilla on lupa hakea lapset. Näitä henkilöitä ovat:

---

8 Tarvitsen mm. seuraavia tavaroita varautuessani nopeaan poistumiseen kotoa (kokoa itsellesi ns. turvalaukku valmiiksi)

- rahaa
- varavaatteet itselleni ja lapsilleni
- hygieniavälineet
- vara-avaimet kotiin ja autoon
- tärkeät asiakirjat
- lääkkeet

Numeroita, joista saa apua: HÄTÄKESKUS 112

Lähin turvakoti _____ puhelin _____

osoite: _____

Sosiaali- ja kriisipäivystys _____ puhelin _____

Ystävä _____ puhelin _____

osoite: _____

Paikkakunnan taksi, puhelin _____

Suunnittele yhdessä lastesi kanssa milloin ja miten kotoa poistutaan nopeasti ja turvallisesti. Ota lapset mukaasi aina, jos se on mahdollista. Opeta lapset soittamaan hätänumeroon.

TÄRKEITÄ YHTEYSTIETOJA

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS (Victim support, help line)

p. 0203 16116 (auttava puhelin) | p. 0203 16117 (juristineuvonta) | www.riku.fi

RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN

p. 0800 97899 (kriisipäivystys) | p. 0800 97895 (juristineuvonta) | www.tukinainen.fi

NAISTEN LINJA

p. 0800 02400 | www.naistenlinja.fi

MONIKA MULTICULTURAL WOMENS HELP LINE

p. 09 692 2304 | www.monikanaiset.fi

SUOMEN MIELENTERVEYSSEURA

p. 01019 5202 (keskusteluapua kriisissä oleville ja heidän läheisilleen)

LÄÄKÄRI

- PAKE (Pahoimpitely- ja kehokartta) lomake
- RAP (Raiskatun kriisiapu)–kansio

PAKE

KEHOKARTTA
Nimi (sivu)

Henkilötunnus

PÄIVÄ / KUO _____

LÄÄKÄRI _____

HOTIJA _____

VALOKUVAT tyhjiä kpl ei

PIIRÄ, MITTAA, KUVAILE
(huomio, ruutu, tyypin, tyyny, suorita ja häilyne)

JÄ NUMEROI VAMMAT
pää
X haavoja / ruutuja / — haava
hahmotus / Z-merkki
▲ murtauma / lukuainne / # palovamma

POITOLAN NIMI (sivu)

Henkilötunnus

KEHOKARTTA
Nimi (sivu)

Henkilötunnus

PÄIVÄ / KUO _____

LÄÄKÄRI _____

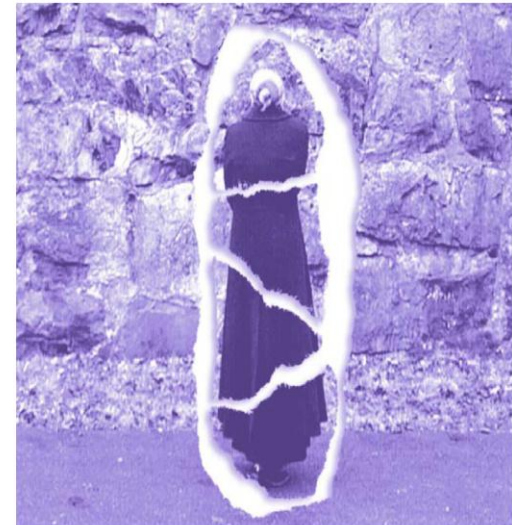
HOTIJA _____

VALOKUVAT tyhjiä kpl ei

PIIRÄ, MITTAA, KUVAILE
(huomio, ruutu, tyypin, tyyny, suorita ja häilyne)

JÄ NUMEROI VAMMAT
pää
X haavoja / ruutuja / — haava
hahmotus / Z-merkki
▲ murtauma / lukuainne / # palovamma

Seksuaalista väkivaltaa kokeneen tutkimus- ja hoito terveydenhuollon toimipisteissä

- Raiskatun akuuttiapu

HELSINGIN YLIOPISTO

*Seksuaalista väkivaltaa kokeneen
tutkimus- ja hoito terveydenhuollon toimipisteissä*

- Raiskatun akuuttiapu

HELSINGIN YLIOPISTO

PAKE (PAHOINPITELY- JA KEHOKARTTA) -LOMAKE

- Pahoinpidellyn potilaan kohtaaminen ja haastattelu
- Kirjaaminen
- Valokuvaus
- Saneluohjeet

Nimi (tarra)

Henkilötunnus

HOITOYKSIKÖN MERKINTÖJÄ		
Poliisi ollut tapahtumapaikalla:	☐ kyllä	☐ ei ☐ ei tietoa
Rikosilmoitus tehty:	☐ kyllä	☐ ei ☐ ei tietoa
Lapset		
☐ Kyllä, iät:		☐ ei ☐ ei tietoa
☐ Olleet tapahtumapaikalla	→ missä ja kenen hoidossa ovat nyt?	
☐ Lapsiin / huollettaviin kohdistunut väkivalta ?		
☐ Lastensuojeluilmoitus tehty, minne:		
☐ Ei tehty ☐ tehdään myöhemmin, vastuhenkilö:		
Muut potilaan huollettavat:		
Missä ja kenen hoidossa ovat nyt:		
Potilaan psyykkinen tila (hoitohenkilökunnan arvio):		
Alkometri	‰	klo
Jatkohoito-ohjaus; pvm		klo
☐ Osastolle	☐ toiseen sairaalaan:	☐ kotiin
☐ Muualla:		
☐ Kirjallinen materiaali annettu:		
Seuranta:		
Lisätietoja:		
PAKEN TAVOITTEET:		
- Parantaa pahoinpidellyn potilaan kokonaisvaltaista hoitoa ja hoidon jatkuvuutta		
- Parantaa pahoinpidellyn potilaan oikeusturvaa mahdollisessa rikosprosessissa dokumentoimalla tapahtumatiedot ja väkivallasta seuranneet vammat huolellisesti		
- Kiinnittää erityistä huomiota perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan		
- Tiivistää terveydenhuollon, sosiaaliviranomaisten, poliisin ja oikeusviranomaisten yhteistyötä		
- Antaa potilaalle tietoa auttajatahoista		

POTILAAN NIMI
HETU (tarra)

PERUSTIEDOT (henkilökunta kirjaa)	
Saattaja:	(yksikkö / suhde potilaaseen)
Tulopäivä:	klo
Henkilöllisyys todettu:	☐ Ajokortti ☐ Passi ☐ Muu, mikä: ☐ Ei mukana ☐ Epäselvä
TAPAHTUMATIEDOT POTILAAN KERTOMAN MUKAAN (hoitohenkilökunta kirjaa)	
Tapahtumapaikka:	pvm klo:
☐ Koti ☐ Muu asunto, osoite:	
Muualla:, missä?	
Vamman aiheuttaja:	
☐ Tunnettu:	(suhde potilaaseen)
☐ Tuntematon, määrä:	
☐ Ei halua kertoa	
☐ Sama henkilö kohdistanut väkivaltaa aikaisemmin	
☐ Lisätietoja (mm. lähestymiskielto, missä tekijä nyt)	
Tapahtumakuvaus:	
Teko / uhkailu:	
☐ Lyöty, millä / mihin	
☐ Teräase / astalo (myös uhkailu)	
☐ Ampuma-ase (myös uhkailu)	
☐ Potkittu, minne:	
☐ Revitty / väännetty:	
☐ Kuristettu, Millä:	
☐ Kaadettu / kaatunut:	☐ pahoinpitely tapahtunut ☐ jatkunut maassa
☐ Tajunnan menetys ☐ kyllä ☐ osittain ☐ ei ☐ ei osaa sanoa	
☐ Seksuaalinen väkivalta	
☐ Sanallisesti, miten:	
☐ Muuten, miten	
Potilaan arvio teosta aiheutuneesta kivusta:	

Lomake ja valokuvat liitetään lausuntoon oikeutta varten. Potilaan luvalla kopio lomakkeesta ja valokuvat voidaan luovuttaa poliisille suoraan päivystysklinikalta / terveyskeskuksesta.		
Pvm	Klo	Potilaan allekirjoitus:
		☐ Potilas ei kykene allekirjoittamaan
		☐ Suullinen lupa luovuttaa lomake ja valokuvat poliisille

Malmin malli - asiantuntijaverkosto 2006

KEHOKARTTA

Nimi (tarra)

Henkilötunnus

PVM / KLO _____

LÄÄKÄRI _____

HOITAJA _____

VALOKUVAT kyllä _____ kpl ei **PIIRRÄ, MITTAA, KUVAILE**

(koko, muoto, tyyppi, syvyys, suunta ja ikäarvio)

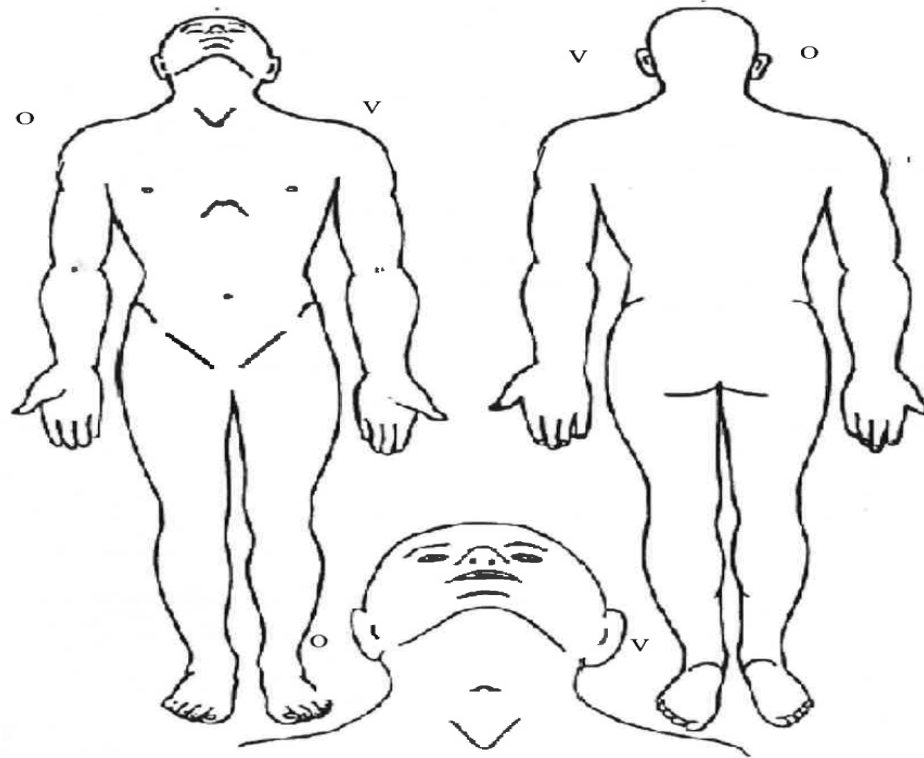
JA NUMEROI VAMMAT

esim.

X hankauma • mustelma |—| haava

o kuhmu/turvotus Z kipu

▲ murtuma / luksaatio # palovamma

Malmin malli - asiantuntijaverkosto 2006

PAKE

KEHOKARTTA

Nimi (tarra)

Henkilötunnus

PVM / KLO _____

LÄÄKÄRI _____

HOITAJA _____

VALOKUVAT kyllä _____ kpl ei

PIIRRÄ, MITTAA, KUVAILE
(koko, muoto, tyyppi, syvyys, suunta ja ikäarvio)

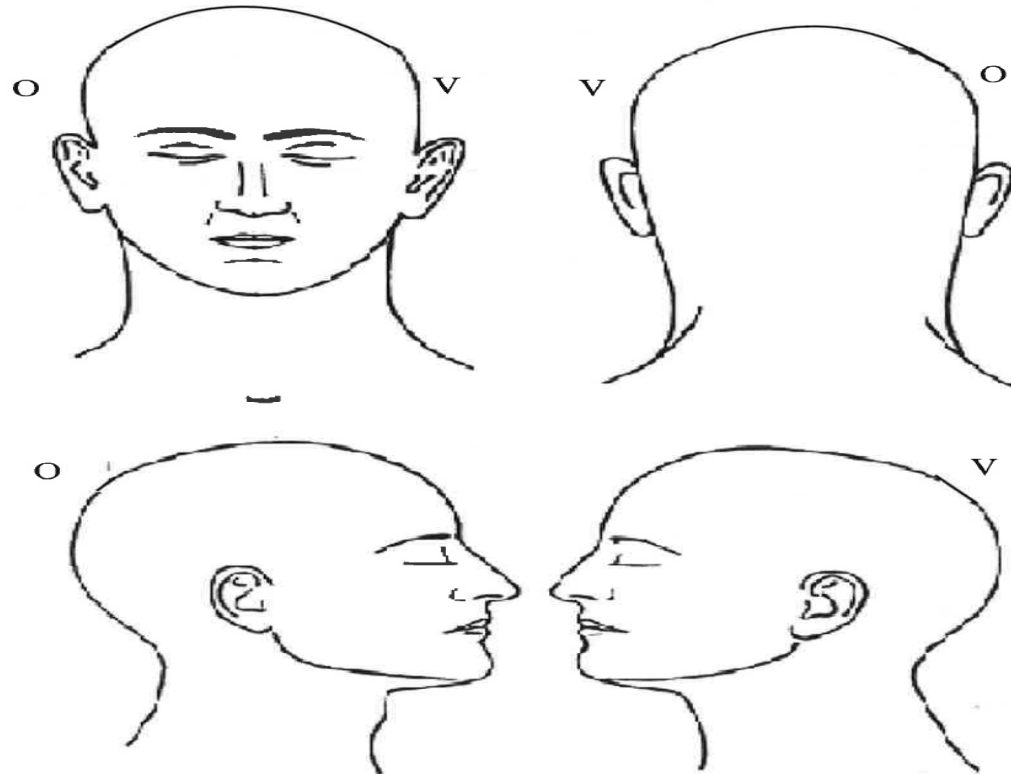
JA NUMEROI VAMMAT

esim.

X hankauma ● mustelma |—| haava

○ kuhmu/turvotus Z kipu

▲ murtuma / luksaatio # palovamma

Malmin malli - asiantuntijaverkosto 2006

HELSINGIN YLIOPISTO

LASTENSUOJELU- ILMOITUS – PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN ARVIOIMISEKSI

LASTENSUOJELUILMOITUS LsL 25 §
Ilmoitusosa

LASTENSUOJELUILMOITUKSEN ILMOITUSOSA

Lastensuojeluilmoitus _____ / _____ 20____
Oetaan vastaan kirjallisena tai suullisena (puhelimite tai henkilökohtainen käynti)
Ilmoituksen tekijä täyttää lomakkeen näitä osia, kuin mitä hänellä on tiedot olemassa.

Lapsen nimi _____ Ikä _____ Henkilötunnus _____

Osoite ja yhteystiedot _____

Lapsi asuu _____
 äidin isän muun huoltajan

Huoltajan nimi _____ Henkilötunnus _____

Osoite ja yhteystiedot _____

Huoltajan nimi _____ Henkilötunnus _____

Osoite ja yhteystiedot _____

Lastensuojeluilmoituksen sisältö (kuvaava omin sanoin) _____

1 (2) _____
Lastensuojelun käsikirja, versio 1.0

Onko lapselle kerrottu lastensuojeluilmoituksesta?
 kyllä ei ei tietoa

Lisätietoja: _____

Onko lastensuojeluilmoituksesta ilmoitettu huoltajalle/huoltajille?
 kyllä ei ei tietoa

Lisätietoja: _____

Ilmoituksen tekijä _____	Virka-asema/ammattinimike tai tili _____
Yhteystiedot _____	

ilmoituksen tekijä on yksityishenkilö, joka kielittää antamasta tietoja ilmoittajasta asiaan o
Syy: _____

Ilmoittajataho

☐ ilmoitus on tehty nimettömänä	☐ terveydenhuollon ammattihenkilö
☐ lapsi itse	☐ lasten- ja nuorten psykiatrinen hoito
☐ lapsen vanhempi tai huoltaja	☐ perheneuvola
☐ muu perheen jäsen	☐ mielenterveyspalvelut
☐ muu omainen/sukulainen	☐ lastensuojelulaitos
☐ muu yksityinen henkilö	☐ perhehoitaja
☐ lasten- tai aikuisneuvola	☐ turvapaikan hakijoiden vastaanotto
☐ päivahoito	☐ sosiaalipäivätyö
☐ kotipalvelu	☐ muu sosiaalipalvelun tuottaja
☐ sosiaalityöntekijä	☐ muu terveydenhuollon palvelujen tuottaja
☐ koululaisten aamu- tai iltapäivätoiminta	☐ poliisitoimi
☐ opetustoimi tai muu opetuksen tai koulutuksen järjestäjä	☐ seurakunnan tai muun uskonnollisen palveluksessa tai luottamustoimessa
☐ kouluterveystieteiden tutkimuskeskus	☐ hätäkeskus
☐ nuorisotoimi	☐ palo- ja pelastustoimi
☐ päihdehuolto	☐ rikosseuraamuslaitos
☐ muu taho, mikä _____	

ilmoittajataho ei ilmene ilmoituksesta

Ilmoitus on vastaanotettu _____ / _____ 20____

Ilmoituksen vastaanottaja _____
Virka-asema/ammattinimike _____

2 (2)

PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN ARVIOIMISEKSI LsL 25 a §

Pyyntö lastensuojelutarpeen arvioimiseksi _____ / _____ 20____
Pyyntö otetaan vastaan kirjallisena tai suullisena (puhelimite tai henkilökohtainen käynti)

Lapsen nimi _____	Ikä _____	Henkilötunnus _____
Osoite ja yhteystiedot _____		

Lapsi asuu _____ ☐ äidin ☐ isän ☐ muun huoltajan	_____ kanssa.
Huoltajan nimi _____	Henkilötunnus _____

Osoite ja yhteystiedot _____	
Huoltajan nimi _____	Henkilötunnus _____
Osoite ja yhteystiedot _____	

Pyyntöns sisältö (kuvaava omin sanoin) ja pyynnön tekemiseen johtaneet syyt _____

Pyyntöns tekijät

☐ lapsi itse	☐ perheneuvola
☐ lapsen vanhempi tai huoltaja	☐ mielenterveyspalvelut
☐ lasten- tai aikuisneuvola	☐ lastensuojelulaitos
☐ päivahoito	☐ perhehoitaja
☐ kotipalvelu	☐ turvapaikan hakijoiden vastaanottotoiminta
☐ sosiaalityöntekijä	☐ sosiaalipäivätyö
☐ koululaisten aamu- tai iltapäivätoiminta	☐ muu sosiaalipalvelun tuottaja
☐ opetustoimi tai muu opetuksen tai koulutuksen järjestäjä	☐ muu terveydenhuollon palvelujen tuottaja
☐ kouluterveystieteiden tutkimuskeskus	☐ poliisitoimi
☐ nuorisotoimi	☐ seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa oleva henkilö
☐ päihdehuolto	☐ hätäkeskus
☐ terveydenhuollon ammattihenkilö	☐ palo- ja pelastustoimi
☐ lasten- ja nuorten psykiatrinen hoito	☐ rikosseuraamuslaitos
☐ muu taho, mikä _____	

Yhteystiedot

_____

Pyyntöns tekijä kielittää antamasta tietoja asiaan osalliselle

Syy: _____

Jos pyyntöä ei tehdä yhdessä kaikkien asianosaisten kanssa, onko lapselle kerrottu pyynnön tekemisestä?
 kyllä ei ei tietoa

Lisätietoja: _____

Onko pyynnön tekemisestä ilmoitettu huoltajalle/huoltajille?
 kyllä ei ei tietoa

Lisätietoja: _____

Pyyntö on vastaanotettu _____ / _____ 20____

Pyyntöns vastaanottaja _____
Virka-asema/ammattinimike _____

2 (2)

HELSINGIN YLIOPISTO

- ”*Jos perheessä pieniä lapsia, lastensuojeluilmoituksen velvollisuus on punainen vaate vanhemmille, vaikka sitä selittäisi miten päin tahansa. Jos tällä hetkellä ei uhkaa väkivallasta tilanteen arviointi haastavaa, myös eteenpäin ohjaaminen avun piiriin varsinkin miesten kohdalla on äärimmäisen haastavaa.*”

(RutiiNiksi, lomakkeen käyttökokemukset 2013.)

HELSINGIN YLIOPISTO

TUTKIMUSTULOKSIA

- Kartoituskysymyksiin vastanneista
  - Lähes kaikki kertoivat olleensa **henkisen väkivallan** kohteena
  - **Fyysistä väkivaltaa** oli kokenut 46,2-70%
  - **Seksuaalista väkivaltaa** 25-30,8%
- 11/61 kertoi, että väkivaltaisessa tilanteessa oli ollut läsnä lapsia, jotka altistui väkivallalle (näkivät tai kuulivat tai olivat itse väkivallan kohteina)
  - Uusi lastensuojeluilmoitus tehtiin kolmessa tapauksessa
  - Neljässä tapauksessa työntekijä oli katsonut, että aiemmin tehty ilmoitus tai se, että tilanne oli sosiaalityöntekijän tiedossa, oli riittävää
  - Kolmen tapauksen kohdalla ei ryhdytty mihinkään lastensuojelullisiin toimenpiteisiin.

(Notko ym. 2011: Koko tutkimusartikkeli http://www.terveystiete.fi/dtk/ltk/avaa?p_artikkeli=duo99682)

LASTEN KANSSA TOIMIVILLE

- Toimintaohje perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa kohdanneiden ja väkivaltaa tehneiden hoitotilanteissa (Flinck ym.) STOPPIA! –hanke 2011 – 2013
<http://www.uta.fi/hes/stoppia/index/TOIMINTAOHJE%20+%20liitteet.pdf>
- Lasten kaltoinkohtelun tunnistaminen ja siihen puuttuminen. Hoitotyön suositus. Paavilainen & Flinck 2008)
http://www.hotus.fi/system/files/Lasten_kaltoinkohtelun_tunnistaminen_SUM.PDF

PUUTTUMISEN VAIKEUS

- **Ammatillinen rooli** esim. lähisuhde- ja perheväkivalta ei ole lääketieteellinen ongelma, ei ongelma meidän asiakaskunnassa, kun puutun, siitä ei seuraa mitään jne.
- **Enemmän haittaa kuin hyötyä** esim. kysyminen asettaa väkivaltaa kokeneen uuteen varaan, nostaa esiin epämiellyttäviä muistoja ja traumoja, asiakas leimautuu palveluissa jne.
- **Käytännön syyt** esim. puuttumiseen ei ole aikaa tai toimintamalleja, ei työyhteisön tukea, hoitoketjut puutteellisia, vastuut epäselviä, omat tiedot puutteellisia jne.
- **Yksityisyyden loukkaaminen** esim. yksilön oma ongelma, asiakas loukkaantuu, luottamuksellinen suhde voi vaarantua jne.

(Höglund 2010; Virkki ym. 2011, Todahl & Walters 2011; Virkki ym. 2000; Siukola 2014)

JATKOTOIMENPITEET: RIKOSILMOITUS, UUSI AIKA?

- Väkivalta on aina rikos
- Turvallisuudesta huolehtiminen
- Rikosilmoituksen tekeminen ei ole este muun avun saannille

- Anna auttajatahojen yhteystietoja
- Anna lisätietoa väkivallasta
- Ohjaa avun piiriin
- Varaa uusi aika

- Kuka vastaa asiakkaan avuntarpeen kokonaisuudesta! Seuranta!

(Siukola 2014)

HELSINGIN YLIOPISTO

KIITOS

Tiina Savola, VTM
Suunnittelija

Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia
tiina.savola@helsinki.fi

www.helsinki.fi/palmenia

www.facebook.com/helsinginyliopistopalmenia

www.twitter.com/palmenia_uh

<http://instagram.com/palmhelsinkiuni>

HELSINGIN YLIOPISTO